

Joves pel barri. Un projecte d'aprenentatge-servei a la Florida

Jordi Ibáñez Figuera

Llicenciat en Geografia i Història General. Director de l'Institut Eduard Fontserè

Maria Bruno Blanco

Llicenciada en Psicologia i coordinadora general de L'Espai a la Florida.

HISTÒRIA DEL CENTRE

L'Institut Eduard Fontserè es troba al barri de la Florida de l'Hospitalet de Llobregat (Barcelonès). Va néixer com a centre d'educació infantil i primària atès que l'escola que hi ha just al costat, escola Joaquim Ruyra, no podia assumir l'alumnat fruit del considerable increment de la natalitat dels anys seixanta i principis dels setanta, i la immigració. L'any 1988 es va transformar en extensió de batxillerat, mentrestant acabaven les darreres promocions d'EGB.

L'any 1993 es va transformar en Institut de Formació Professional on s'impartia només l'especialitat administrativa i comercial (3 línies de 1r i 2n d'FP1, 3 línies de 1r i 2n d'FP2 i 2 línies de 3r d'FP2). El 1996 varen començar els primers alumnes del nou pla d'estudis (1r d'ESO) i, actualment, a l'institut hi ha 2 línies d'ESO, 1 grup de 1r de batxillerat, distribuït en 2 modalitats (humanitats-ciències socials i científic-tecnològic) i de cicles formatius família administració, un grup de CFGM de gestió administrativa i 2 grups (1r i 2n) de CFGS d'administració i finances.

Des de l'any 1999 participem en el projecte SEFED (Simulació d'empreses amb finalitats educatives) amb la finalitat de millorar la inserció laboral dels nostres alumnes. La metodologia de la simulació d'empreses és un sistema diferent, enriquidor, ambició i molt positiu per tal de treballar aspectes que són molt difícils d'arribar en l'àmbit de l'aula tradicional. Considerem que la integració de la metodologia de simulació en la formació professional reglada és molt positiva per assolir les capacitats clau en el context d'un perfil professional que requereixen les persones que estem formant.

Des de l'any 2005 el nostre centre té un Pla estratègic, PAC05, que ens ha permès una millora qualitativa i quantitativa a partir de l'anàlisi i reflexió de la realitat del nostre centre. Els objectius del nostre Pla són:

- Millora dels resultats acadèmics
- Millora de la cohesió social
- Millora de la imatge del centre
- Aconseguir la continuïtat de l'escolarització a l'ESPO

A partir del curs 2006-2007 realitzem Aprenentatge-servei, aquesta activitat va sorgir en el nostre centre com una estratègia per millorar la cohesió social del nostre alumnat.

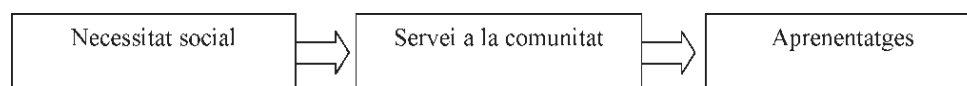
METODOLOGIA D'APRENTATGE-SERVEI

L'Aprenentatge-servei és una proposta educativa que combina processos d'aprenentatge i de servei a la comunitat en un sol projecte ben articulat, en el qual els participants es formen en treballar en necessitats reals de l'entorn amb la finalitat de millorar-lo.

L'Aprenentatge-servei és una metodologia educativa inspirada en la filosofia de les pedagogies actives, i compatible amb altres metodologies i estratègies educatives. No pretén ser la panacea de res, ni la solució globalitzadora a tots els reptes educatius actuals, perquè la multiplicitat de reptes i circumstàncies de la societat actual demana més flexibilitat i modèstia que mai.

Però, com altres mètodes i intervencions pedagògiques necessàries, l'Aprenentatge-servei hauria de ser una oportunitat d'educació per a la ciutadania en algun moment de la vida dels nostres infants i joves.

Com en tot projecte d'aprenentatge-servei, hi ha una necessitat social, un servei a la comunitat i uns aprenentatges que se'n deriven.

L'EXPERIÈNCIA: COM VA SORGIR LA PROPOSTA, QUI HI VA PARTICIPAR

Aquesta experiència va tenir un projecte de treball inicial que es diu:

Em llegeixes un llibre!

Aquest projecte tenia una doble intenció, per un banda relacionar persones grans amb adolescents i/o a l'inrevés; d'altra banda, que els adolescents aprenguessin o es retrobessin, tot desenvolupant una tasca de sensibilització i acompanyament, amb una relació intergeneracional d'aprenentatge i servei.

Va ser el resultat d'una col·laboració pluriprofessional, dins del Pla de desenvolupament comunitari de la Florida, amb la col·laboració de la Biblioteca de la Florida, Serveis Socials de Districte IV, l'Àrea Bàsica de Salut Nord i Sud, l'Oficina del Voluntariat de l'Hospitalet i l'Institut Eduard Fontserè.

Preveu una formació inicial de psicologia evolutiva, habilitats socials i de comunicació i d'acció voluntària.

A partir de la reflexió i valoració d'aquesta experiència es va decidir optar pel projecte **Joves pel barri**, projecte que busca una vinculació del nostre alumnat envers el seu entorn i establir sinergies que aportin una demanda d'usuaris per rebre el servei, cosa que no s'estava produint en el projecte inicial **Em llegeixes un llibre**.

PRESENTACIÓ DE L'EXPERIÈNCIA

Títol de l'experiència

Joves pel barri. Un projecte d'aprenentatge servei a la Florida

Entitats coresponsables

L'Esplai a la Florida i Institut Eduard Fontserè

Participants: nivell educatiu i àmbit

30 joves de batxillerat (16-17 anys) de l'Institut Eduard Fontserè.

Forma part del currículum de 1r de batxillerat, dins de l'assignatura Estada a l'empresa.

Síntesi del projecte

Proporcionar a un grup de 30 joves de batxillerat de l'Institut Eduard Fontserè una doble experiència estretament vinculada i articulada: una formació específica d'iniciació al voluntariat i un període de voluntariat a L'Esplai a la Florida donant suport als monitors i monitores en les seves tasques.

Destinataris del servei

150 infants de la secció de petits, de 3 a 7 anys, de L'Esplai a la Florida.

Com va sorgir

Des de l'any 2005, L'Esplai a la Florida i l'Institut Fontserè estem desenvolupant una sèrie de projectes de col·laboració comuns que van més enllà del seguiment pedagògic conjunt dels alumnes que participen a les activitats de lleure de l'esplai: projectes de reducció del fracàs escolar a partir d'aules d'estudi assistit, tallers de fotografia digital amb exposicions en centres culturals de la zona, col·laboració en camps de estiu (l'Institut cedeix les seves instal·lacions a l'esplai), participació conjunta en projectes de dinamització d'activitats per a joves al barri, entre altres.

Els joves aprenen recursos pels infants dins del projecte Joves pel barri

Des de l'inici del treball conjunt i en vista dels bons resultats, creiem que el treball en xarxa entre entitats d'un mateix territori és la resposta més adient als reptes actuals.

Aquesta iniciativa sorgeix l'any 2007 amb la intenció de ser un **projecte educatiu** amb una clara **utilitat social** que, a través de la formació i la experiència directa, posa a l'abast dels **joves del nostre barri** eines que en facilitin la **participació** i la **possibilitat d'incidir en el seu entorn per poder millorar-ho**.

Però... què ens motiva a fer-ho? Citaríem algunes necessitats que esdevenen raons...

A l'entorn

- Detectem una demanda social del barri: tenir persones formades que puguin participar en diferents projectes i entitats socioeducatives del barri.
- Detectem que cal capacitar voluntaris perquè puguin col·laborar amb entitats del mateix barri, i dotar així el barri de recursos.
- Detectem que cal promoure el treball en xarxa amb les diferents entitats del barri.

Entre els joves

- Detectem que cal treballar l'autoestima i les capacitats dels joves per tal que rebin una imatge positiva de si mateixos; a la vegada que canviem la visió que es té del col·lectiu jove des del barri.

A les entitats coresponsables

- Necessitem cohesionar la relació establerta entre les dues entitats gestores.
- Necessitem millorar els procediments de treball conjunt.
- Necessitem millorar la implicació dels membres de l'equip educatiu de l'esplai i l'IES en la dinàmica del projecte.

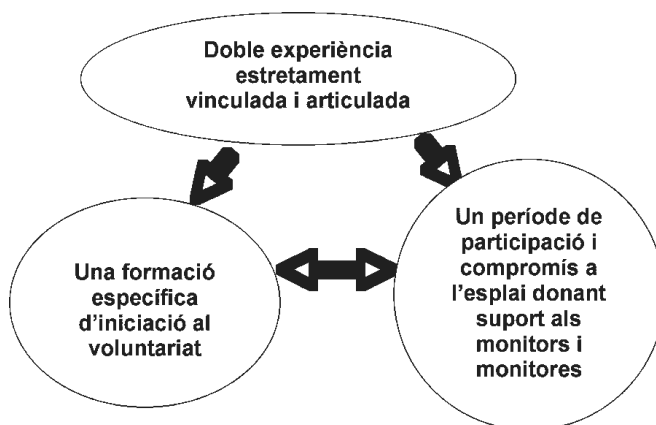
Joves pel barri... és el nom del nostre projecte i també un desig i una esperança.

El barri de la Florida està ple de persones... persones que treballen, estudien, caminen, somriuen, canten, parlen... i també moltes necessitats... per reduir-les moltes entitats com la nostra estem treballant des de fa anys al barri... però sempre es necessiten més mans!

Creiem que la millor resposta a les necessitats del nostre barri la poden donar els nostres joves. Els joves són el nostre repte, no volem que siguin el futur... volem que siguin el present... un present que lluita per un món millor, més just, més igualitari i més solidari.

OBJECTIUS DEL PROJECTE

Presentem un projecte que neix en un marc de reciprocitat, on els joves es formen i aprenen a la vegada, col·laboren en una tasca ben concreta però amb capacitat transformadora tant per a ells i elles (formació ètica i ciutadana) com per al seu entorn (contribuir a enriquir la tasca educativa de l'esplai).

La part curricular d'aquest projecte forma part de l'assignatura Estada a l'empresa, i és una matèria optativa del batxillerat que s'imparteix al primer curs.

Aquestes pràctiques pretenen introduir els joves en el món del voluntariat i actuar com a ajudants de monitor a L'Esplai a la Florida.

Els objectius i activitats que es portaran a terme són:

- Comprendre una necessitat social del barri: el repte del temps lliure dels infants, treballant amb ells, i així obtenir una visió més completa del seu entorn.
- Conèixer el món associatiu i del voluntariat, a través del contacte amb L'Esplai a la Florida, veient els diferents estaments i entrevistant-se amb els diferents professionals per tal que l'alumnat adquireixi el coneixement sobre la tasca desenvolupada i la seva responsabilitat en el lloc de treball.
- Reflexionar i interioritzar els valors de la solidaritat, la participació i el compromís.
- Millorar l'autonomia personal, la imaginació, la iniciativa, així com la capacitat per plantejar-se reptes i afrontar-los amb optimisme.
- Exercitar el treball en equip, les aptituds prosocials i els hàbits de convivència.
- Millorar les habilitats comunicatives.
- Començar a practicar les pròpies capacitats i habilitats (artístiques, organitzatives, d'animació, esportives, dramàtiques, musicals...) en clau de servei als altres.

Objectius d'aprenentatge

- Sensibilitzar-se envers temàtiques socials i la importància i necessitat del treball voluntari en la nostra societat i entorn més proper.
- Reflexionar i intercanviar experiències sobre la tasca voluntària i els aprenentatges que se'n dedueixen.
- Comprometre's i participar activament durant tot el procés.
- Millorar les habilitats i capacitats individuals posant-les al servei dels altres.

Objectiu del servei

- Proporcionar un suport real i útil als monitors en les activitats diàries a la secció infantil de l'esplai.

ACTIVITATS CENTRALS DEL PROJECTE

El curs d'Iniciació al Voluntariat (CIV)

El curs té 12 hores estructurades en 3 sessions de 4 hores, amb una metodologia activa i participativa. En finalitzar, el Centre d'Estudis atorgarà un diploma que certifiqui la realització del curs: Els continguts són:

1. El moviment associatiu i el món del voluntariat.
2. El perfil de la persona voluntària: actituds, valors, drets i deures.
3. Introducció al temps lliure infantil i al món de l'esplai.
4. Com fer d'ajudants de monitor? Què pot aportar cadascú?

El servei com a ajudants de monitor a l'esplai

Els joves han d'establir una tarda a la setmana per ajudar els monitors i monitores en

Una altra imatge de l'activitat del projecte organitzat a l'institut Ramon Fontserè

el desenvolupament de les seves tasques diàries:

- participar en la preparació de la sala i materials de l'activitat/taller.
- participar en les estones de trobada (benvinguda als infants, berenar, etc.).
- participar en el taller (reforç de la tasca del monitor: activitat, serveis, valoració, sortida dels infants, etc.).
- participar en la recollida i ordre de la sala.
- participar en la valoració de l'activitat amb el monitor o monitora.

VALORACIÓ DE L'EXPERIÈNCIA

Què hem aconseguit per a la millora de l'entorn?

- S'ha creat una **repercussió mediàtica** en el seu entorn (diari de l'entitat, Televisió de l'Hospitalet, realització del vídeo sobre les experiències d'aprenentatge-servei).
- Presentació del projecte a diferents fòrums, tant per part de l'esplai i l'Institut com per part dels joves.
- Hi ha hagut un augment de la participació d'aquests joves en activitats a l'Institut.
- Hi ha hagut un augment de la participació d'aquests joves en l'esplai.
- S'ha construït un grup de joves compromès i actiu amb el seu entorn.

Què hem aconseguit entre els joves?

- Han desenvolupat moltes habilitats personals i socials.
- Ha existit un bon clima per a la reflexió i l'intercanvi d'experiències entre voluntariat i monitors i monitores sobre la tasca desenvolupada, el procés utilitzat i els aprenentatges adquirits.
- Es va aconseguir un compromís per part del grup de voluntariat: participar en tot el procés.

SITUACIÓ ACTUAL

Ens trobem en un moment de fer coses... de tenir una part del camí fet, però amb molta feina per fer i molta il·lusió per continuar.

En les diferents trobades de valoració han sorgit algunes reflexions, tot i que aquestes coses no es poden escriure... s'han de viure!

Els joves

"La meva opinió sobre aquesta experiència és que està esdevenint una experiència molt gratificant, ja que mentre jo ajudo els monitors i ensenyo els nens també aprenc... és una activitat molt bonica per l'apropament al món dels petits... estic aprenent com es comporten els nens de diferents edats i com tractar-los.." Sheila

"L'altre dia, a la reunió de divendres, recordàvem els primers dies a l'esplai... i els nostres nervis... i els

... "i ara què farem?"

"I què direm als nens?"

"I què pensaran les famílies?"

"I realment podrem fer coses?" "...ens faran cas?..."

"... ui quins nervis!"

"Quantes coses han passat ja!" (va ser la nostra resposta).

"I les nostres coordinadores a l'esplai ens van llegir el que va ser com una 'foto' del primer dia... el primer dia d'un de nosaltres... en aquest cas... de la Mireia."

"Quan va acabar, tots teníem un gran somriure a la cara... i hem de reconèixer que també una mica d'emoció."

"És dilluns. Arriben a l'esplai de la recollida escolar, els infants amb els monitors, entren per la porta com cada tarda, amb la cantarella 'Bona taaaaarda!' que omple tot l'esplai... però a més a més... avui entren amb una novetat... han après una nova cançó": "...ens l'ha ensenyat la Mireia, diuen.

La Mireia ens mira i somriu satisfeta. És el seu primer dia.

"L'Ivan, un nen del grup dels més petits, l'agafa de la mà i li diu: 'ja coneixes la nostra ludoteca?... té un vaixell pirata! Vine!'"

"La Mireia ens torna a mirar i avança amb un somriure encara més ampli, caminant amb seguretat agafada de la mà d'aquest menudet".

"La màgia ha començat..." Maria

I volem que aquesta màgia no acabi... i que **Joves pel barri** continuï sent una realitat al nostre barri... que cada dia hi hagin més joves implicats que formen part d'entitats del seu entorn, joves que "encomanen" a la resta amb el seu entusiasme... joves que facin que projectes com aquest esdevinguin indispensables en el nostre present i futur.